

2010 Internationaal Jaar van de Biodiversiteit

VAN DE REDACTIE

Het jaar is al wat gevorderd en de ALV van de VTB is inmiddels gehouden. Een - deels - nieuw bestuur is aangetreden en het lustrumjaar wordt vormgegeven. Veel activiteiten staan op dit moment op stapel. De eerste al zeer binnenkort in Burgers' Zoo. Is het toeval dat ons lustrumjaar samenvalt met het Internationaal Jaar van de Biodiversiteit? Ja, dat is toeval. Net zoals het toeval is dat 2011, door de Verenigde Naties uitgeroepen tot Internationaal Jaar van de Bossen, een jaar na het lustrumjaar valt. Toch moeten we dit ook al in de gaten houden, want dit vraagt om actie van de VTB. Maar eerst gaat nu de aandacht volledig naar 2010 waarin de biodiversiteit centraal staat.

Zo ook in dit nummer dat we daarom tot themanummer hebben verheven. Bijdragen hierover zijn te vinden van enkele VTB leden. We hopen dat het nummer door de lezers interessant gevonden wordt. Laat het eens horen, ook als het niet zo is. We hebben als redactie sterk de behoefte aan feedback!

INTERNATIONAAL JAAR VAN DE BIODIVERSITEIT

De Verenigde Naties hebben het jaar 2010 uitgeroepen tot Internationaal Jaar van de Biodiversiteit. Om dit in Nederland concreet te maken is een brede coalitie gevormd van in eerste instantie ongeveer 30 organisaties waaronder gemeentes, provincies en ministeries, maar ook maatschappelijke organisaties, NGO's, bedrijven en natuurlijk de Taskforce Biodiversiteit en Natuurlijke Hulpbronnen. Vorig jaar is er op 4 november een landelijke bijeenkomst in Amersfoort georganiseerd onder de titel 'Hoogste tijd voor biodiversiteit' waarin deze 'Coalitie Biodiversiteit 2010' officieel gelanceerd werd. Voorzitter van de Coalitie is Onno Hoes (Gedeputeerde van de Provincie Noord-Brabant). Doel is het vergroten van bewustwording en samenwerking voor behoud van biodiversiteit.

Op donderdag 28 januari ging het Jaar van de Biodiversiteit in Nederland in Leiden van start, tegelijk met de lancering van het Nederlands Centrum voor Biodiversiteit. Dit NCB Naturalis is het kennisinstituut op het gebied van biodiversiteit in Nederland. Het is het resultaat van de samenwerking tussen de Universiteit van Amsterdam (Zoologisch Museum Amsterdam), de

Universiteit Leiden en Wageningen University (Nationaal Herbarium Nederland) en het Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis in Leiden. De overheid via het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft hier uit de aardgasbaten (de zogeheten FES-gelden) eenmalig een bedrag van 30 miljoen euro voor vrijgesteld. In NCB Naturalis worden de collecties van deze partners samengebracht tot een totaalcollectie van 37 miljoen objecten. NCB Naturalis behoort met deze collectie qua omvang tot de mondiale top vijf in het natuurhistorische domein.

2010 Internationaal Jaar van de Biodiversiteit

De coalitie heeft ook een oranje tintje gekregen doordat ZKH Prinses Irene van Lippe-Biesterfeld beschermvrouwe is geworden van de Coalitie Biodiversiteit 2010. De coalitie heeft voor 2010 een bedrag van 400.000 euro toegezegd gekregen door de rijksoverheid om activiteiten te ondernemen en bewustwording te stimuleren t.a.v. biodiversiteit.

Alle informatie over activiteiten van de Coalitie en anderen kunnen gevonden worden op de speciale website ontwikkeld voor 2010 het Internationale Jaar van de Biodiversiteit: <http://2010.biodiversiteit.nl/> Inmiddels is ook de VTB toegetreden tot de Coalitie.

VTB Nieuwsbriefredactie, tekst gebaseerd op verschillende bronnen op internet

ALV VTB FEBRUARI 2010

Op 18 februari werd in het Forum-gebouw op de campus van de Wageningen University in Wageningen de jaarlijkse ALV van de Vereniging Tropische Bossen gehouden. Ongeveer van 30 mensen namen hieraan deel.

Tijdens het inhoudelijke gedeelte gaf *Chris Geerling* een presentatie n.a.v. het WRR-rapport over Ontwikkelingssamenwerking "Minder pretentie, meer ambitie" dat recent is uitgekomen. Per hoofdstuk maakte hij duidelijk dat het één van de betere verhalen was die hij ooit hierover heeft gelezen. Tendensen worden waargenomen naar verdergaande globalisering;

ontwikkeling moet gericht maar ook breder en voor mondiale duurzaamheid zijn landbouw en economische groei van elementair belang. Coherentie van hulp, het belang van internationale publieke goederen en Global Governance zijn zaken die verdergaande aandacht behoeven. De uitvoering moet plaats vinden met eenduidige verantwoordelijkheden, afrekenbaarheid en regie naar de betreffende landen.

Kortom, het rapport stelt voor de OS professioneler te maken en meer perspectief te bieden aan jongeren. Dit kan binnen het personeelsbeleid van een professionele uitvoerende organisatie, bijvoorbeeld een NL-AID. Dit riep in de discussie de vraag op of de VTB hier een rol in zou kunnen spelen en zo ja, welke? Zowel wat betreft kennis, ervaring als invloed zou de VTB bij kunnen dragen. In ieder geval moet de VTB blijven volgen in hoeverre 'ontwikkeling', dat in OS centraal staat, nu juist ontbossing eventueel zou bevorderen. Of neutraler gezegd: wat is de rol van bossen in de ontwikkeling van een land?

Verder kwam naar voren dat het aansluiten van de VTB bij vraagstukken van globalisering, nog niet direct beschouwd hoeft te worden in relatie tot OS maar een meer algemeen internationale insteek zou kunnen hebben.

N.a.v. een discussie over het instellen van een kenniscentrum werd geconstateerd dat dit niet meer van deze tijd is, maar dat er beter van een kennisnetwerk gesproken dient te worden en werd de suggestie gedaan om met deze zaken als VTB naar buiten te treden en te zoeken naar 'pathways' in de relatie 'Ontwikkeling en Bossen'. Dit zou dan eventueel in eerste instantie via een landelijke bijeenkomst met ongeveer 5 á 6 sprekers gedaan kunnen worden. Het beste zou dan zijn een in het oog lopende plek uit te kiezen (De Rode Hoed in Amsterdam?). Dit WRR rapport zou hiervoor de aanleiding kunnen zijn.

In het huishoudelijke deel van de vergadering kwamen weer zoals gebruikelijk de belangrijkste ontwikkelingen van het afgelopen verenigingsjaar en de plannen voor het nieuwe jaar naar voren. Belangrijk punt dit jaar was de discussie over het financieel plan. Omdat het vermogen van de vereniging ieder jaar verder toeneemt, is tijdens de vorige ALV afgesproken om een financieel plan op te stellen waarin zaken als omvang en afbouw van de reserve wordt vastgelegd. Op basis van verschillende opties die door de Penningmeester werden voorgelegd is besloten om voor de reserves een ondergrens van 1,5 keer de jaarcontributie te hanteren en daarnaast jaarlijks te sparen voor een additionele financiële reserve van 10.000 euro voor lustrumactiviteiten iedere 5 jaar. Gezien de kosten en moeite die gepaard gaan met het innen van contributie die niet via automatische

incasso wordt betaald, is afgesproken het verschil tussen automatische incasso (blijft 20 euro, of 10 euro voor studenten) en betaling met acceptgiro te verhogen met 5 euro voor reguliere leden (wordt dus 25 euro) en 2,5 euro voor studenten (wordt 12,5 euro).

Helaas hebben *Charlotte Benneker*, *Paul Hillegers* en *Edmond Muller* het bestuur verlaten. Zij werden hartelijk bedankt voor hun inzet in het bestuur. Tegelijkertijd werden *Chris Geerling* (nieuwe voorzitter), *Marijke van Kuijk*, *Charlotte Floors* en *Paddy Haripersaud* door de ALV aangenomen als nieuwe bestuursleden.

De volledige concept notulen van de ALV zullen spoedig op de website te vinden zijn.

Eric Arets, secretaris VTB-Bestuur

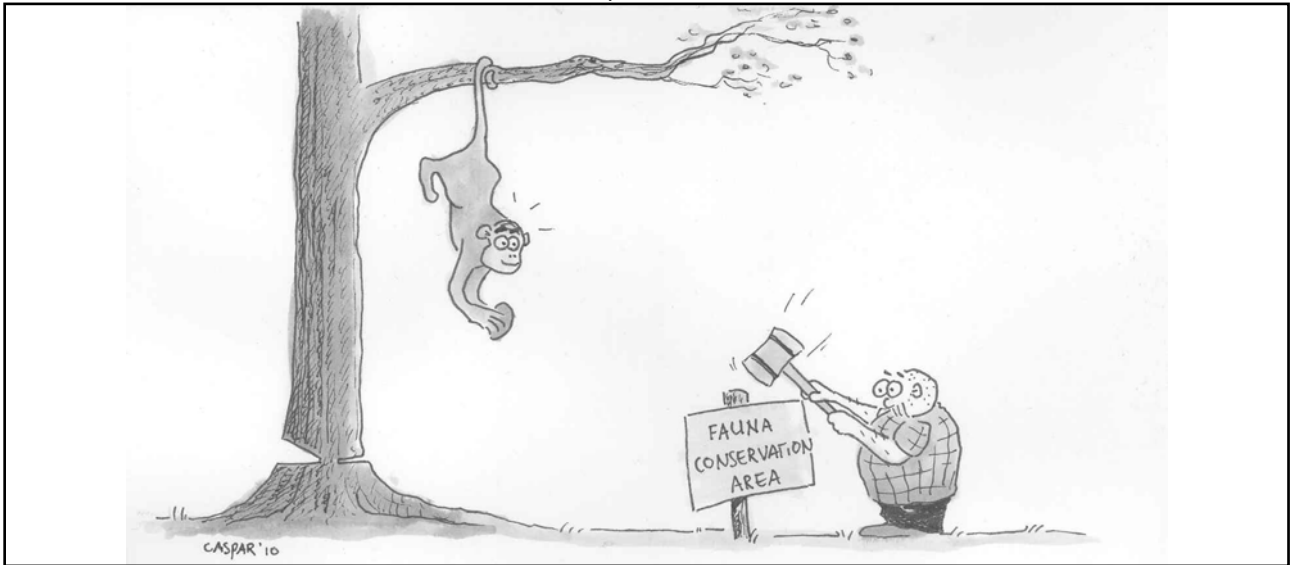
HELPT CERTIFICERING DE BIODIVERSITEIT WEL?

Sinds 15 jaar is certificering van bosbeheer een niet meer weg te denken onderdeel in het arsenaal van strategieën om tot beter bosbeheer te komen. Onlangs verscheen bij Tropenbos International een publicatie van *Marijke van Kuijk*, *Jack Putz* en *Roderick Zagt* over de effecten van bossencertificering op biodiversiteit. Hierin worden de resultaten gepresenteerd van een literatuurstudie naar de effecten van certificering van goed bosbeheer op biodiversiteit. Deze studie werd uitgevoerd in opdracht van het Planbureau voor de Leefomgeving. De auteurs analyseerden meer dan zestig studies, waarin de gemeten effecten op biodiversiteit in goed beheerde bossen werden vergeleken met die in conventioneel beheerde bossen. Zowel tropische, gematigde als boreale bossen werden in de analyse betrokken.

De eerste conclusie is dat er weinig vergelijkend onderzoek naar de effecten van certificering als geheel plaatsvindt. De studie bevestigt wel dat bosbeheerspraktijken zoals die gevoerd worden in gecertificeerde bossen gunstig lijken te zijn voor de instandhouding van biodiversiteit. Maar ook daarbij moet opgemerkt worden dat directe en kwantitatieve informatie schaars is. In het veld gemeten effecten zijn vaak moeilijk te interpreteren, en er is nog weinig bekend over lange termijn effecten van gecertificeerd bosbeheer. Zowel certificeringsinstanties als bosbeheerders en de wetenschappelijke gemeenschap zijn er nog niet voldoende in geslaagd de effecten van certificering op biodiversiteit op systematische wijze te monitoren en te analyseren.

De studie formuleert een aantal aanbevelingen om deze situatie te verbeteren. Zo zouden biodiversiteitsdoelen voor bossen preciezer en in overeenstemming met de

CaspARTOON

visies en belangen van direct betrokkenen geformuleerd moeten worden op basis waarvan beheerseffecten preciezer en meer betekenisvol gevolgd kunnen worden. Het heeft weinig zin om in alle gecertificeerde bossen wetenschappelijk onderbouwde effectstudies aan te bevelen. In plaats daarvan zou de wetenschap inzicht moeten bieden in de generieke respons van soorten op beheersingrepen, waardoor effecten op het niveau van bosbeheerseenheid beter te begrijpen zijn. Zulke informatie verrijkt en onderbouwt het maatschappelijke debat over de wisselwerking tussen biodiversiteitsbescherming en de sociale en economische doelen van verschillende vormen van bosbeheer, en helpt bij het opzetten en interpreteren van monitoringsprogramma's van de effecten van gecertificeerd bosbeheer.

Al zijn deze conclusies niet negatief, toch pleiten de auteurs voor het belang van een goede onderbouwing van de effecten van certificering, niet alleen op biodiversiteit maar evengoed op de andere indicatoren van duurzaam bosbeheer. Op termijn kan een gebrek aan harde informatie het vertrouwen in de meerwaarde van certificering als een instrument voor biodiversiteitsbescherming ondermijnen.

De publicatie is beschikbaar op www.tropenbos.org (forest certification and biodiversity) en bij Tropenbos International.

Roderick Zagt, Tropenbos International

"STRATEGIES FOR FAUNA CONSERVATION IN TROPICAL FORESTS"

VTB Studiedag 9 april 2010 Burgers' Zoo Arnhem

Tropische bossen zijn ecosystemen met zeer hoge biodiversiteit. In de afgelopen 30 jaar zijn meerdere

strategieën ontwikkeld om deze biodiversiteit te behouden en de wildpopulaties in tropische bossen te handhaven. Enkele strategieën die als succesvol worden gezien zijn netwerken van beschermde gebieden, ecologische corridors, landschap planning en duurzame (gecertificeerde) kapvergunningen. Echter, met zoveel bedreigde diersoorten kan men zich afvragen of de veronderstelling dat deze strategieën zorgen voor voldoende behoud van biodiversiteit wel juist is. Met dit seminar wil de VTB verder inzicht geven in de problematiek van faunabescherming, en beschermingsstrategieën die succes hebben identificeren en analyseren.

Het programma ziet er interessant en gevarieerd uit: Vanaf de start om 9 uur zal onder leiding van dagvoorzitter *Dr. Edmund Gittenberger* van Naturalis eerst een tweetal inleidingen worden verzorgd. *Dr. Hans de Jongh* van Universiteit van Leiden zal een overzicht geven van de status van dierpopulaties in de tropen en het belang van de rode lijst voor boscertificering en ecosysteem management. Vervolgens zal *Marc Argeloo*, eerder van Birdlife International, een voorbeeld presenteren van afname van wildpopulaties in dit geval de Grootpoothoenders. Na de plenaire discussie, samenvattingen en de lunch is de middag verdeeld in drie thematische workshops over strategieën voor faunabeheer. Hier zullen *Arnold van Kreveld*, *Ignas Heitkoning* en *Lonneke Bakker* de deelnemers van inhoudelijke informatie voorzien. *Dr. Mike Hoffman* van IUCN en het World Conservation Monitoring Centre zal de dag afronden door de huidige prioriteiten van 'soort bescherming' uiteen te zetten. De dag wordt rond 17 uur afgesloten met een borrel nadat er stevig gebrainstormd zal zijn over de ontwikkelingen in strategieën van faunabescherming en -beheer en hoe de huidige negatieve trend om te keren.

Opgave voor het seminar moet ruim vooraf plaatsvinden via de VTB-website en kost 35 euro voor VTB leden en 45 euro voor niet-leden. Er is plaats voor maximaal 85 deelnemers.

Contact hierover: vtbstudiedag@tropischebossen.nl

2020 WEER EEN JAAR VAN DE BIODIVERSITEIT?

2010 is het jaar van de biodiversiteit, maar ook het jaar waarin we, alle actieplannen ten spijt, met z'n allen moeten constateren dat alle mooie doelstelling bij lange na niet gehaald gaan worden en dat politieke, handels- en consumentenbelangen nog steeds veel zwaarder wegen dan behoud van biodiversiteit. De recente CITES onderhandelingen illustreren dat weer mooi. De EU milieuministers hebben inmiddels officieel erkend dat de 2010 doelstellingen niet gehaald worden en hebben de deadline weer met 10 jaar verlengd. Het is te hopen dat we nu wel in staat zijn om met een strategie en beleid te komen dat zorgt dat we over 10 jaar niet weer dezelfde conclusie moeten trekken als op dit moment.

Naast bedreigingen uit handel en consumptie voor individuele soorten, zijn de belangrijkste oorzaken van verlies aan biodiversiteit veranderingen in landgebruik. In de toekomst komt daar waarschijnlijk nog een effect van klimaatverandering overheen. In tropische bossen zijn in het bijzonder grootschalige productie van palmolie en soja een belangrijke oorzaak van verlies van biodiversiteit. Dit betekent niet alleen dat soorten verdwijnen, maar ook dat andere voor de mens essentiële diensten die ecosystemen bieden achteruit gaan en dat ecosystemen bijvoorbeeld kwetsbaarder worden voor klimaatverandering. De rapporten die in het kader van de TEEB (The Economics of Ecosystems and Biodiversity, zie www.teebweb.org) worden opgesteld laten zien dat door verlies van ecosystemediensten, wachten met nemen van maatregelen tegen biodiversiteitsverlies uiteindelijk vele malen duurder is dan nu adequate actie ondernemen.

Projecties van de VN laten zien dat de wereldbevolking zal toenemen van 6,9 miljard mensen nu, naar ca. 9,1 miljard mensen in 2050. Gecombineerd met een trend van steeds meer welvaart die gepaard gaat met veranderende dieet- en consumptiepatronen die meer beslag leggen op natuurlijke hulpbronnen, wordt een belangrijke uitdaging dan ook hoe we die 9 miljard mensen op een duurzame manier gaan voorzien van voldoende voedsel, (bio-)energie, en andere natuurlijke grondstoffen voor bouwmaterialen, papier etc., zonder dat hierbij andere essentiële diensten die ecosystemen leveren en biodiversiteit het onderspit gaan delven. Een belangrijke beperkende factor in beleidsondersteunend biodiversiteitonderzoek voor tropische bossen is een gebrek aan kwantitatieve informatie over biodiversiteit en effecten en

effectiviteit van maatregelen om biodiversiteit in stand te houden. Nog steeds zijn niet alle soorten bekend of weten we niet waar ze zich bevinden. Effecten van verschillende beschermingsmaatregelen zoals certificering wordt niet of nauwelijks gemeten (zie ook bijdrage van Roderick Zagt elders in deze nieuwsbrief), dus is het ook moeilijk te bepalen of en waar het misschien beter en effectiever kan.

Hopelijk kunnen we met de gecombineerde expertise die we binnen de vereniging hebben een bijdrage leveren aan duurzame oplossingen zodat we in 2020 kunnen concluderen dat we de trend van afnemende biodiversiteit hebben kunnen keren. De VTB studiedag "Strategies for fauna conservation in tropical forests" op 9 april en het seminar op 16 juni bieden goede gelegenheden om hier met elkaar over van gedachten te wisselen. Reacties, en ideeën kunnen ook geplaatst worden op het forum op de VTB website!

Eric Arets, Wageningen-UR Alterra

VTB SEMINAR OP 16 JUNI

Onder de noemer: "SFM: Are we on the Right Track", zal dit jaar het vierde seminar plaatsvinden op woensdag 16 juni 2010 in de Reehorst in Ede van 12.00 -18.00 uur. In het kader van het jaar van de biodiversiteit zal het seminar zich focussen op het "Gebruik en Bescherming van Biodiversiteit in Tropische Bossen (werktitel)" Deze serie seminars over 'Sustainable forest management in the tropics' wordt gezamenlijk georganiseerd door Utrecht Universiteit (Prins Bernhard Leerstoel), de Leerstoelgroepen Bossen van de Wageningen University, Tropenbos International, het Ministerie van LNV en de Vereniging Tropische Bossen (VTB). Nadere informatie hierover volgt spoedig en suggesties zijn altijd welkom:

Contact hierover: herman.savenije@planet.nl

De Vereniging Tropische Bossen heeft tot doel het creëren en onderhouden van een professioneel netwerk en het instellen van een dynamisch en effectief platform voor het verzamelen, kanaliseren en uitdragen van kennis en informatie over tropische bossen. Dit wil de vereniging bereiken door het stimuleren en faciliteren van contacten tussen mensen, die vanuit verschillende achtergronden en posities, geïnteresseerd zijn in duurzaam en maatschappelijk verantwoord beheer van tropische bossen.

Adres VTB:	postbus 124, 6700 AC, Wageningen
Email:	vereniging@tropischebossen.nl
Website:	www.tropischebossen.nl
Redactie:	Paul Hillegers, Henk Lette, Caspar Verwer, Paul Zambon.
Email redactie:	vtbnieuwsbrief@tropischebossen.nl
Layout:	André Koppe & Henneleen Koppe-de Boo
Drukkerij:	Drukkerij Junior, Nijmegen.

Deadline voor het inleveren van artikelen voor de volgende VTB-Nieuws is **21 mei 2010**.
